

Stovky dětí se speciálními vzdělávacími potřebami se neobejdou bez druhého pedagoga, osud tohoto podpůrného opatření je ale nejistý

3.9.2024 - | Kancelář veřejného ochránce práv

Změna se do návrhu dostala až po skončení připomínkového řízení. „Neproběhla široká odborná diskuse, a tedy ani důkladné posouzení dopadů do života dětí, jejich rodičů a škol. Změna působí jako nepřiměřený zásah do práva dětí s postižením na vzdělání,“ říká zástupce veřejného ochránce práv Vít Alexander Schorm. Přitom se toto podpůrné opatření podle dat ministerstva školství využívá stále častěji.

Jak zástupce ombudsmana dodává, *„dětí zjevně dostávají toto podpůrné opatření z dobrého důvodu. Shromáždili jsme popis řady případů konkrétních žáků, pro které je možnost mít druhého pedagoga při vzdělávání zásadní.“*

Další pedagog v praxi: příklady využití podpůrného opatření u dětí se speciálními vzdělávacími potřebami

- Další pedagog pracuje na plný úvazek například s páťákem s Aspergerovým syndromem. Ten měl v minulosti problémy se zapojením do výuky i do třídního kolektivu. Jeho školní výkony významně ovlivňoval zájem o konkrétní činnost či aktivitu. Bylo velmi náročné motivovat ho k práci, která ho nezajímala. Nyní může další pedagog výuku okamžitě přizpůsobit například zvýšené únavě chlapce, může adekvátně reagovat na jeho výrazné emoční projevy či frustraci z neúspěchu. Využití dalšího pedagoga prospělo také zbytku třídy, kam chlapec chodí. Učitel má více prostoru na práci s ostatními žáky.
- Jiný žák nemá v blízkosti domova možnost chodit do školy speciálně zřízené pro děti se sluchovým postižením. Rodiče se proto domluvili na jeho zařazení do logopedické třídy v běžné škole. Také ostatní žáci v devítičlenné třídě mají speciální vzdělávací potřeby. Další pedagog, specialista na vzdělávání dětí se sluchovým postižením (surdoped), se u školáka zaměří na výuku českého jazyka jako cizího. Může také vzdělávání upravit podle možností žáka nebo používat odlišné učebnice. Zároveň ve třídě pomáhá dalšímu žákovi s těžkým sluchovým postižením. S kmenovým učitelem třídy se navzájem doplňují a domlouvají takové metody práce, aby byli žáci co nejméně odloučení od ostatních. Spolupracují rovněž se speciálními pedagogy školy.
- Osmák s onkologickým onemocněním nemůže kvůli hrozící infekci a přetrvávajícím zdravotním problémům chodit do školy. Učitel s ním dvě hodiny denně pracuje doma. Výuku vede ve spolupráci s kmenovými pedagogy. Počítá se s tím, že po návratu chlapce do školy bude druhý pedagog pomáhat i ve třídě. Chlapec bude nadále potřebovat zvýšený individuální přístup a podle potřeby individualizovanou výuku s ohledem na svůj zdravotní stav.

Podle informací ze škol je možné děti využívající dalšího pedagoga rozdělit do čtyř skupin. První jsou děti s poruchou autistického spektra, které mají obtíže fungovat v třídním kolektivu. Druhá skupina jsou děti s logopedickými vadami, pro které není dostupná speciální škola. Asistent pedagoga v těchto případech nestačí.

„Asistenti pedagoga nemohou sami učit. Proto je některým žákům se speciálními vzdělávacími potřebami doporučen přímo další pedagog – učitel. Ideálně takový, který zvládne v praxi použít konkrétní výukové metody odpovídající potřebám těchto žáků: dokáže upravit obsah učiva, připravit pomůcky, individuálně učivo vysvětlit a procvičit i žáky vhodně motivovat,“ popsala Zuzana Žampachová, předsdkyně Asociace pracovníků speciálně pedagogických center.

Dalšího pedagoga využívají také žáci po úrazu nebo nemoci, kteří se musí vzdělávat doma. Za těmi druhý pedagog dochází na několik hodin týdně. Ani v jejich případě nemůže práci učitele nahradit například asistent. V neposlední řadě potřebují dalšího pedagoga žáci s těžkým kombinovaným postižením ve speciálních školách. Na jejich individuální potřeby kvůli změně financování z roku 2020 někdy nestačí počet asistentů, proto dítěti pomáhá druhý pedagog.

Po roce 2020 se víc než zdvojnásobil počet dětí se speciálními vzdělávacími potřebami, které se místo v běžných či speciálních třídách vzdělávají doma. Podle posledních dat MŠMT z roku 2023 jich bylo téměř 930. Příčinou může být právě nedostatečná možnost jejich podpory přímo ve školách. *„Obávám se, že zrušení podpory v podobě dalšího pedagoga by dále prohloubilo vyloučení dětí se speciálními vzdělávacími potřebami ze vzdělávacího systému a také posílilo závislost jejich rodičů na pomoci státu. Takový nepříznivý dopad nemůžeme připustit. Proto uvítám, když o situaci těchto dětí budeme s ministerstvem školství dál diskutovat,“* dodal zástupce ombudsmana Vít Alexander Schorm.

Poukázal rovněž na to, že děti se speciálními vzdělávacími potřebami mají na podpůrná opatření právo. Vyplývá to z mezinárodních závazků České republiky – Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením i Mezinárodního paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech. *„Změna školského zákona není podle nás řádně zdůvodněná a bez náležitého zdůvodnění nelze snižovat jednu dosaženou úroveň ochrany sociálních práv,“* uzavřel zástupce ombudsmana.

- Dopis veřejného ochránce práv ministrovi školství
- Výhrady veřejného ochránce práv ke zrušení podpůrného opatření „využití dalšího pedagogického pracovníka“ v návrhu novely školského zákona

https://www.ochrance.cz/aktualne/stovky_deti_se_speciálními_vzdelavacimi_potrebami_se_neobejdou_bez_druheho_pedagoga_osud_tohoto_podpurneho_opatreni_je_ale_nejisty